

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

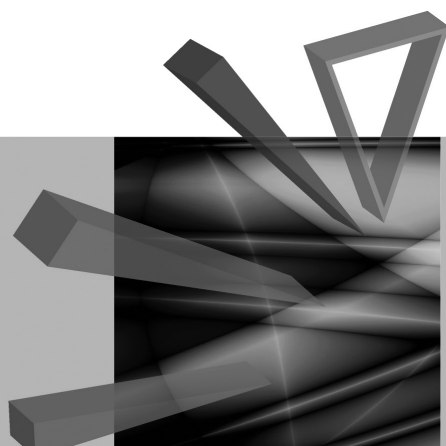
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

315

Integracja i kryzysy na lokalnych i globalnych rynkach we współczesnym świecie

Tom 1

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redakcja wydawnicza: Anna Grzybowska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: K. Halina Kocur

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-400-4 (tom 1)

ISBN 978-83-7695-327-4 (całość)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk , Współpraca gospodarcza na pograniczu polsko-czeskim – aspekty przestrzenne i instytucjonalne.....	13
Marzena Adamczyk , Rola Rady Stabilności Finansowej w zapobieganiu kryzysom finansowym.....	24
Eric Ambukita , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie wielkopolskim	33
Anna Barwińska-Małajowicz , Absolwenci szkół wyższych w kontekście (nie)dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców. Analiza porównawcza na przykładzie wybranych regionów w Polsce i Niemczech	43
Zbigniew Bentyn , Kryzys polityczny i jego logistyczne konsekwencje dla międzynarodowej sieci dostaw	54
Zbigniew Binek , Minimalizacja kosztów wprowadzenia euro w Polsce – doświadczenia krajów wchodzących do Unii Europejskiej w 2004 roku oraz rozwiązania własne	64
Joanna Bogolębska , Doświadczenia gospodarki światowej ze stanami globalnych nierównowag płatniczych w kontekście ich kryzysogenności.....	74
Jarosław Brach , Pozycja polskich międzynarodowych drogowych przewoźników ładunków na europejskim rynku drogowego międzynarodowego transportu towarowego – przyczyny sukcesu	85
Magdalena Broszkiewicz , Kreowanie wartości dla akcjonariuszy jako instrument rozwoju i kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej współczesnych rynków kapitałowych.....	105
Dominika Brzęczek-Nester , Pozycja konkurencyjna polskiego przetwórstwa przemysłowego w kontekście wyników handlu zagranicznego w latach 2006-2011	115
Katarzyna Brzozowska , Wpływ kryzysu finansowego na otoczenie regulacyjne biznesu we Włoszech	125
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> jako instrument zarządzania płynnością finansową w transnarodowych korporacjach	135
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA jako alternatywna forma integracji gospodarczej. Z perspektywy krajów postkomunistycznych	144
Anna Chrzęściewska , Determinanty rozwoju bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Indiach.....	157
Anna Czech , Kryzysy energetyczne we współczesnym świecie	167
Wioletta Czemiel-Grzybowska , Źródła finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w Europie w warunkach kryzysu	175

Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Polityka antykryzysowa Federacji Rosyjskiej na obszarze Euroazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej	184
Małgorzata Czermińska , Swobody rynku wewnętrznego oraz wspólna polityka konkurencji Unii Europejskiej a konkurencyjność przedsiębiorstw...	195
Małgorzata Domiter , Znaczenie globalnych reguł prowadzenia wymiany handlowej ze szczególnym uwzględnieniem KNU dla krajów rozwijających się	208
Jerzy Dudziński , Uwagi o działalności inwestorów finansowych na rynkach towarowych.....	223
Bartosz Fortuński , Czy energetyka światowa integruje się z założeniami polityki energetycznej Unii Europejskiej?.....	234
Elżbieta Golemska , Nowe metody zarządzania logistyką międzynarodową w procesie umiędzynarodawiania polskich przedsiębiorstw	244
Eugeniusz Gostomski , Proces tworzenia unii bankowej w krajach Eurolandu	256
Małgorzata Graćik-Zajackowski , <i>Fair trade</i> : szansa czy zagrożenie dla rozwoju krajów Południa?	267
Tomasz Gutowski , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako główny sposób inwestowania korporacji transnarodowych w Polsce	277
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , Od uniwersytetu średniowiecznego do uniwersytetu trzeciej generacji	287
Rafał Hryniewiecki , Dyplomacja energetyczna – pomiędzy teorią a praktyką	298
Małgorzata Janicka , Liberalizacja przepływów kapitałowych wobec ewolucji międzynarodowego systemu walutowego	308
Anna H. Jankowiak , Japoński model komunikacji biznesowej a otwarcie japońskiej gospodarki na globalizację	319
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Zmiany na lokalnych rynkach pracy województwa podkarpackiego w aspekcie przeobrażeń trójsektorowej struktury zatrudnienia	327
Dorota Jarema , Odpowiedź ASEM na światowy kryzys finansowy	337
Bohdan Jeliński , Fundamentalne konsekwencje kryzysu gospodarki globalnej	346
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , Kryzys finansowy 2008 – analiza percepcji kryzysu przez społeczeństwo europejskie	357
Barbara Klimas , Kryzys państwa opiekuńczego i trudności w ograniczaniu społecznych funkcji państwa	368
Artur Klimek , Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych z krajów wschodzących do Polski	378
Karolina Klupś , Przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie oraz ukraińskich inwestycji zagranicznych w latach 2004-2013	388
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Wpływ kryzysu na aktywność międzynarodową przedsiębiorstw polskich	400
Agnieszka Konopelko , Polityka Unii Europejskiej wobec krajów regionu Kaukazu Południowego w kontekście globalnego kryzysu finansowego ..	410

Radosław Koszewski , Wykorzystanie zbiorów rozmytych w selekcji kandydatów do aliansu	421
Patrycja Krawczyk , Wpływ kryzysu rynków finansowych i bankowych w XXI wieku na ocenę ratingową wybranych państw	429
Anetta Kuna-Marszałek , Budowa powiązań nauki z biznesem – przegląd badań.....	439
Jarosław Kuśpit , Efekty ekonomiczne Europejskiej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej wobec państw Europy Wschodniej w okresie kryzysu gospodarczego	450
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Kraj pochodzenia produktu we współczesnej gospodarce.....	459
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innowacyjność a konkurencyjność międzynarodowa polskich przedsiębiorstw przemysłowych. Wyniki badań.....	469
Marek Maciejewski , Wiarygodność kredytowa państw w obliczu kryzysu finansów publicznych	480
Agnieszka Majka , Zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa podkarpackiego.....	493
Dominika Malchar-Michalska , Międzynarodowy handel zbożem w krajach o niskim dochodzie i deficycie żywnościowym w obliczu światowego wzrostu cen żywności w latach 2006-2011	502
Arkadiusz Malkowski , Rola zarządzania strategicznego w budowaniu konkurencyjnego regionu transgranicznego na przykładzie Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013	513
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Creating a competitive region on the example of Pomerania Euroregion	523
Witold Małachowski , Polityka antykryzysowa Niemiec a integracja europejska	533
Jakub Marszałek , Emisja obligacji zamiennych w warunkach światowego kryzysu finansowego	545
Grzegorz Mazur , Nowy kształt powszechnego systemu preferencji celnych Unii Europejskiej	555
Lidia Mesjasz , Doświadczenia historyczne w zakresie niewypłacalności państw – wnioski dla współczesnej polityki gospodarczej.....	566
Joanna Michalczyk , Główne przesłanki bezpieczeństwa żywnościowego Polski i próba jego pomiaru.....	577
Wawrzyniec Michalczyk , Znaczenie wymiany wewnątrzgałęziowej w polskim handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi	592
Bartosz Michalski , Zaawansowanie technologiczne polskiego eksportu w pierwszej dekadzie XXI wieku	607

Tomasz Michałowski , Kryzys zadłużeniowy w strefie euro a trwałość relacji kursowej euro/frank CFA.....	619
Ewa Mińska-Struzik , Bariery rozwoju eksportu w polskich przedsiębiorstwach wysokiej techniki – wyniki badań własnych	630

Summaries

Franciszek Adameczuk , Economic cooperation in Polish-Czech border – spatial and institutional aspects.....	23
Marzena Adamczyk , The role of Financial Stability Board in preventing financial crises	32
Eric Ambukita , Foreign direct investment in Wielkopolska Voivodeship	42
Anna Barwińska-Małajowicz , High schools graduates in the context of (not) adjusting of educational offer to the employer expectations. Comparative analysis on the example of chosen regions in Poland and Germany	53
Zbigniew Bentyn , The political crisis and its logistic implications for international supply network	63
Zbigniew Binek , Minimizing the costs of introduction of euro in Poland – experience of countries entering the European Union in 2004 and own solutions.....	72
Joanna Bogolebska , The experience of global economy with global imbalances as a crisis-breeding element.....	84
Jarosław Brach , The position of Polish international road freight carriers on the European market of international road freight hauling – reasons behind the success	104
Magdalena Broszkiewicz , Creating value for shareholders as an instrument of growth and development of the investment attractiveness of modern capital markets.....	114
Dominika Brzęczek-Nester , Competitive position of Polish manufacturing in the context of foreign trade performance in the period 2006-2011	124
Katarzyna Brzozowska , The impact of financial crisis on the regulation environment in Italy	134
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> as a tool for liquidity management in transnational corporations	143
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA as an alternative form of economic integration. From the perspective of the post-communist countries.....	156
Anna Chrzęściewska , Determinants of foreign direct investment development in India.....	166
Anna Czech , Energy crises in contemporary world.....	174
Wioletta Czemiel-Grzybowska , Sources of financing small and medium enterprises in Europe during the crisis	183
Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Anti-crisis policy of the Russian Federation in the area of the Eurasian Economic Community	194

Małgorzata Czerwińska , Freedom of the internal market and the common EU competition policy and competitiveness of companies.....	207
Małgorzata Domiter , The importance of global trading rules with special regard to the Most Favoured Nation clause for developing countries.....	222
Jerzy Dudziński , Remarks on financial investors' engagement on commodity markets.....	233
Bartosz Fortuński , Is the global energy integrates with EU energy policy objectives?	243
Elżbieta Golemska , New methods of logistics management in the internationalization of Polish firms.....	255
Eugeniusz Gostomski , The process of creating the banking union in the eurozone	266
Małgorzata Grącik-Zajaczkowski , Fair trade: an opportunity or a threat for the development of the South?	276
Tomasz Gutowski , Foreign direct investments as the main way of transnational corporations' investments in Poland.....	286
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , From the medieval university to the university of the third generation.....	297
Rafał Hryniewiecki , Energy diplomacy – theoretical framework and practical applications	307
Małgorzata Janicka , The liberalization of capital flows in the presence of the evolution of the international monetary system.....	318
Anna H. Jankowiak , Japanese business communication model and the opening of the Japanese economy to the process of globalization	327
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Changes on the local labor markets of the Podkarpackie Voivodeship in terms of the transformation of the three-sector structure of employment.....	336
Dorota Jarema , ASEM response to the global financial crisis	345
Bohdan Jeliński , Main consequences of global economy crisis	356
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , The crisis of 2008 – analysis of European society's perception of the phenomenon.....	367
Barbara Klimas , Crisis of the welfare state and difficulties in limiting the social functions of the state.....	377
Artur Klimek , Inflows of foreign direct investment from emerging economies to Poland.....	387
Karolina Klupś , Foreign direct investment in Ukraine and the Ukrainian foreign investment flows in the years 2004-2013	399
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Impact of economic crisis on Polish outward FDI	409
Agnieszka Konopelko , The European Union policy towards the countries of the South Caucasus region in the context of the global financial crisis.....	420
Radosław Koszewski , The use of fuzzy sets in the selection of candidates to an alliance	428

Patrycja Krawczyk , Impact of the crisis on financial and banking markets in the 21 st century on the rating of selected countries.....	438
Anetta Kuna-Marszałek , Building cooperation between science and business – literature review	449
Jarosław Kuśpit , Economic effects of the European Neighborhood Policy of the European Union towards the countries of Eastern Europe during the economic crisis	458
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Country of origin of a product in the modern economy	468
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innovativeness and international competitiveness of Polish industry. Research outcomes	479
Marek Maciejewski , The reliability of the states in the face of public finance crisis	492
Agnieszka Majka , Diversification of investment attractiveness of counties in the Podkarpackie Voivodeship.....	501
Dominika Malchar-Michalska , International cereal trade in Low-Income Food-Deficit Countries in the context of the world food price surge 2006-2011 ..	512
Arkadiusz Malkowski , Strategic management in building the competitive region on the example of Cross-border Co-operation Operational Programme of the Republic of Poland and the Czech Republic 2007-2013....	522
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Budowa konkurencyjnego regionu na przykładzie Euroregionu Pomerania.....	532
Witold Malachowski , Anti-crisis policy of Germany and European integration	544
Jakub Marszałek , Convertible bonds issuance in the time of world financial crisis	554
Grzegorz Mazur , A new shape of the Generalised System of Preferences of the European Union	565
Lidia Mesjasz , State insolvency – historical experience and lessons for current economic policy.....	576
Joanna Michalczyk , Main determinants of Poland’s food security and an attempt of its measuring	591
Wawrzyniec Michalczyk , The importance of intra-industry exchange in Polish foreign trade in agri-food products	606
Bartosz Michalski , Technological advancement of Polish exports in the first decade of the 21 st century	618
Tomasz Michalowski , Debt crisis in the eurozone and the sustainability of the euro/CFA franc rate.....	629
Ewa Mińska-Struzik , Barriers for exporting activities in Polish high-tech enterprises – own study results	640

Zbigniew Biniek

Uniwersytet Zielonogórski

MINIMALIZACJA KOSZTÓW WPROWADZENIA EURO W POLSCE – DOŚWIADCZENIA KRAJÓW WCHODZĄCYCH DO UNII EUROPEJSKIEJ W 2004 ROKU ORAZ ROZWIĄZANIA WŁASNE

Streszczenie: Wiedza na temat Unii Gospodarczej i Walutowej (UGiW) powinna sprzyjać obiektywnemu rozpoznaniu wyzwań związanych z funkcjonowaniem strefy euro oraz przygotowaniu kraju do zamiany waluty. Od staranności zaprojektowania i zarządzania procesem zamiany pieniądza zależeć będzie zdolność do czerpania korzyści z uczestnictwa w tym obszarze i do zminimalizowania kosztów z tym związanych. Doświadczenia krajów strefy euro pokazują, że kluczowe dla procesu wprowadzenia euro jest pozytywne nastawienie obywateli, którzy powinni być w pełni poinformowani i świadomi konsekwencji zachodzących zmian. Głównym źródłem niechęci opinii publicznej do euro wydaje się obawa przed wzrostem cen – zatem kluczem do pozyskania zaufania społecznego dla procesu wprowadzenia euro jest zaplanowanie oraz skuteczne zarządzanie działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi. Należy pamiętać, że rzetelność, kompletność i uczciwość w przekazywaniu informacji przyczyni się do ochrony zarówno konsumentów, jak i przedsiębiorców.

Słowa kluczowe: euro, koszty, doświadczenia, rozwiązania.

1. Wstęp

Celem artykułu jest przedstawienie i analiza rozwiązań minimalizujących koszty wprowadzenia waluty euro w Polsce – autor prezentuje własne pomysły oraz zastosowane w tym zakresie działania w pięciu państwach Unii Gospodarczej i Walutowej (UGiW), które razem z Polską w 2004 r. weszły do Unii Europejskiej (UE) – Słowenia, Malta, Cypr, Słowacja i Estonia. Hipoteza przyjęta w artykule brzmi następująco: właściwe przygotowanie i zastosowanie rozwiązań minimalizujących koszty wprowadzenia euro w Polsce przyczyni się do większej aprobaty i zadowolenia ze strony społeczeństwa dla tego procesu oraz zwiększy konkurencyjność firm przystępujących do programu uczciwych praktyk cenowych w trakcie zamiany waluty.

Metodyką zastosowaną w artykule jest analiza rozwiązań minimalizujących koszty przyjęcia euro wprowadzonych w innych krajach, z prawdopodobieństwem przeniesienia ich na obszar Polski oraz analiza własnych pomysłów w tym zakresie.

W pierwszej części artykułu autor analizuje doświadczenia z przygotowań do zamiany waluty w Słowenii, Słowacji, Estonii, na Malcie oraz Cyprze, a następnie proponuje rozwiązania, które mogą zminimalizować lub wyeliminować koszty związane z wejściem Polski do UGiW, jak również niektóre koszty przekształcić w długookresowe korzyści.

2. Doświadczenia z przygotowań do zamiany waluty państw strefy euro będących w Unii Europejskiej od 2004 roku

Słowenia, Malta, Cypr, Słowacja i Estonia posiadały własne narodowe plany wprowadzania euro w aktualizowanych wersjach¹. Istotne wydaje się, aby również w Polsce, w przyszłości, powstałe plany były na bieżąco dostosowywane do zmieniających się warunków. Ważne jest, aby przygotowania do zamiany waluty rozpocząć stosunkowo wcześniej (tym bardziej gdy sondaże w danym kraju związane z tym wydarzeniem są negatywne)², by móc niektóre rozwiązania na bieżąco modyfikować oraz żeby społeczeństwo mogło się z nimi zaznajomić³.

Najwięcej obaw związanych z zamianą waluty dotyczy ryzyka wzrostu cen – pomimo że statystyki nie potwierdzają takiego zjawiska⁴. Istotnymi rozwiązaniami zastosowanymi w omawianych państwach w celu ograniczenia wystąpienia takiego ryzyka były:

- podwójna ekspozycja cen mająca miejsce kilka miesięcy przed i po *€-day*⁵: dzięki takiemu działaniu społeczeństwo może na bieżąco obserwować ceny wszystkich produktów i usług oraz reagować, gdy spostrzeże nieprawidłowości;
- zamrożenie cen regulowanych przez państwo bezpośrednio po *€-day*: ważne jest, aby obywatele nie wiązali standardowych corocznych podwyżek z procesem zamiany waluty w kraju;
- porozumienia dotyczące uczciwych praktyk cenowych⁶: społeczeństwo będzie spokojniejsze, gdy otrzyma zapewnienie od większości przedsiębiorstw o rzetel-

¹ *Estonia's National Changeover Plan*, Version no. 9, October 2010; *Final Masterplan for the euro changeover in Malta*, National Euro Changeover Committee, July 2007; *Masterplan for the Euro Changeover*, Bank of Slovenia and Government of the Republic of Slovenia, October 2006; *National Changeover Plan from the pond to the euro*, Ministry of Finance, National Bank of Cyprus, 2007; *National Euro Changeover Plan for the Slovak Republic*, National Bank of Slovakia, Ministry of Finance of the Slovak Republic, March 2007.

² J. Osińska, *Strategia komunikacyjna w procesie wprowadzania euro – wnioski dla Polski*, „Europracowania”, październik 2009, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Departament Polityki Finansowej, Analiz i Statystyki, Ministerstwo Finansów, s. 6-7.

³ *Doświadczenia Estonii z procesu zamiany waluty krajowej na euro*, NBP, Warszawa 2011, s. 32.

⁴ *Euro Changeover and Inflation in Cyprus and Malta*, Eurostat, kwiecień 2008.

⁵ T. Ciszak, A. Górka, S. Jakubiec, M. Siemaszko, *Pierwsze doświadczenia Słowenii związane z zamianą tolara na euro*, „Materiały i Studia” 2008, nr 224, s. 25.

⁶ Zespół Roboczy ds. Ochrony Konsumentów, *Analizy działań podjętych w innych państwach w związku z przyjęciem euro w zakresie: nieuczciwych praktyk cenowych, podwójnej ekspozycji cen, opracowania zasad monitorowania cen*, „Europracowania” 2011, nr 8/lipiec, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Ministerstwo Finansów, s. 17.

- nym przeliczaniu cen na nową walutę⁷ – firmy takie mogą podkreślać swoją uczciwość, przez co klienci chętniej będą korzystać z ich oferty, co przyczyni się do zwiększenia obrotów, a w konsekwencji ich konkurencyjności;
- Euroobserwatoria⁸: konsumenci z większym zaufaniem spojrzą na proces zamiany waluty, gdy powstaną struktury monitorujące zachowania przedsiębiorstw i dodatkowo chroniące ich przed nadużyciami ze strony oszustów;
  - kary finansowe dla nieuczciwych firm⁹: w interesie obywateli będzie karanie podmiotów, które wykorzystując proces zamiany waluty, będą chciały wzbogacić się kosztem innych – przedsiębiorstwa takie utracą wiarygodność, tracąc kontrakty, a w konsekwencji konkurencyjność;
  - zaokrąglenia stosowane z korzyścią dla obywateli¹⁰: dzięki takiemu działaniu podmioty zyskają pozytywną opinię, co docelowo podniesie ich konkurencyjność, ponieważ zwiększy się grupa potencjalnych klientów;
  - rezultaty kontroli cen publikowane w prasie i na stronach internetowych: konsumenci na bieżąco będą mogli obserwować zachowania firm, doceniając podmioty znajdujące się na „zielonej liście” (co zwiększy konkurencyjność tych przedsiębiorstw) i rezygnując z oferty podmiotów z „czarnej listy”, doprowadzając je do spadku obrotów.

W przyszłości w Polsce należałoby powyższe rozwiązania zastosować, ponieważ wyeliminowałoby to nieuczciwe zaokrąglenie cen przez większość podmiotów (nieskazitelny wizerunek jest dla firm bardzo cenny) i w związku z takimi zapewnieniami obywatele posiadaliby komfort w kwestii, której najbardziej się obawiają.

W celu redukcji do minimum okresu, w którym gotówka euro oraz waluta krajowa byłyby jednocześnie używane już od *€-day*, przewidziano w niektórych krajach wcześniejsze zaopatrzenie w banknoty euro banków komercyjnych, firm i obywateli¹¹. Dzięki takiemu działaniu podmioty nie będą ponosić dodatkowych kosztów związa-

⁷ W poszczególnych państwach zobligowano firmy do przestrzegania uczciwych zasad przeliczania cen, podwójnego ich podawania, a także do niezawyżania cen – w zamian otrzymywali oni prawo do używania logo porozumienia o treści: np. w Estonii „€ nie podniesie cen” (*€ hinda ei tõsta*); Słowacji: „zmieniamy walutę, ale nie zmieniamy cen”; na Malcie „Shop from FAIR („Kupuj od uczciwych”).

⁸ A. Charalambous, *Introduction of the Euro in Cyprus*, Conference on Euro Changeover Preparations “Euro Changeover – what should or shouldn’t be done?”, Warszawa 10-11 marca 2011, s. 6.

⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Jedenaste sprawozdanie w sprawie praktycznych przygotowań do rozszerzenia strefy euro*, Komisja Europejska, Bruksela dnia 12.11.2010, KOM (2010) 667 wersja ostateczna, s. 8.

¹⁰ J. Osińska, *Ochrona konsumentów w procesie wprowadzania euro – wnioski dla Polski*, „Euroopracowania” 2011, nr 5/marzec, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Departament Polityki Finansowej, Analiz i Statystyki, Ministerstwo Finansów, s. 68.

¹¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Wprowadzenie euro w Estonii*, Komisja Europejska, Bruksela dnia 22.03.2011, KOM (2011) 140 wersja ostateczna, s. 3-4.

nych z obsługą dwóch walut¹², a także wyeliminuje się kolejki przed bankomatami w pierwszych dniach pobytu w UGiW, co w konsekwencji przyniesie korzyści całemu społeczeństwu.

Kolejnym rozwiązaniem godnym naśladownictwa jest przygotowanie zestawów startowych monet euro zarówno dla podmiotów gospodarczych¹³, jak i dla obywateli – należałoby przekonać polskie społeczeństwo, że wcześniejsze zaopatrzenie w bilon nowej waluty doprowadzi do eliminacji chaosu związanego z potrzebą posiadania monet do dokonywania transakcji i wydawania reszty w pierwszych dniach używania euro – sytuacja taka spowoduje udogodnienia zarówno dla firm, jak i dla konsumentów¹⁴.

W omawianych państwach przygotowano eurokalkulatory, które zostały dostarczone do gospodarstw domowych w ostatnich miesiącach przed *€-day* – rozwiązanie takie powinno wpłynąć na lepsze dostosowanie się społeczeństwa do nowej sytuacji monetarnej w kraju.

Ważnym rozwiązaniem dla minimalizacji kosztów wprowadzenia euro wydaje się właściwe przygotowanie centrum logistycznego w centrum kraju, aby koszty transportu wraz z bezpieczeństwem dostaw były jak najmniejsze – na Słowacji bilon euro przygotowany do rozproszczenia ważył ponad 2400 ton¹⁵.

Analizowane państwa nawiązały współpracę twinningową z innymi krajami UGiW w zakresie strategii komunikacyjnej w celu wykorzystania ich doświadczeń z okresu wprowadzania nowej waluty¹⁶. W przyszłości w Polsce należy w przemyślany sposób dobrać partnerów, od których otrzymamy najwięcej cennych rad, związanych z rozwiązaniami minimalizującymi koszty wprowadzenia waluty euro.

W ramach przygotowań do wejścia do UGiW omawiane kraje prowadziły szeroko zakrojone działania informacyjne¹⁷. W trakcie kampanii wykorzystywano ogromną liczbę kanałów i specjalnie dostosowanych narzędzi: codzienne spoty telewizyjne

¹² A. Górską, M. Siemaszko, Ł. Szymczyk, H. Wyganowska, *Doświadczenia Cypru i Malty związane z zamianą walut krajowych na euro*, Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej, Projekty badawcze część II, NBP, Warszawa 2009, s. 195.

¹³ K. Szela, *Doświadczenia nowych państw członkowskich UE w zakresie praktycznych przygotowań do wprowadzenia euro do obiegu – wnioski dla Polski*, Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej, Projekty badawcze część VI, NBP, Warszawa 2009, s. 149.

¹⁴ A. Niewiadomski, *Euro opanowało Słowację*, „Rzeczpospolita” z dnia 2 stycznia 2009, s. B12.

¹⁵ A. Sližik, *Cash changeover in Slovakia*, Conference on Euro Changeover Preparations “Euro Changeover – what should or shouldn’t be done?”, Warszawa 10-11 marca 2011, s. 12.

¹⁶ J.F.X. Zahra, *The Introduction of the Euro and Consumer Protection: The Maltese Case-study*, “Euro Changeover-what should or shouldn’t be done?”, Conference on Euro Changeover Preparations, Warszawa 10-11 marca 2011, s. 10; Zespół Roboczy ds. Strategii Komunikacyjnej, *Analiza strategii komunikacyjnych i przeprowadzonych na ich podstawie kampanii informacyjnych w państwach strefy euro*, „Euroopracowania” 2011, nr 7/czerwiec, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Ministerstwo Finansów, s. 14.

¹⁷ *Doświadczenia ...*, s. 52.

i radiowe, infolinie, konferencje, materiały drukowane oraz strony internetowe poświęcone euro¹⁸. Działania takie miały na celu jak najlepsze przygotowanie możliwie największej części społeczeństwa do bezproblemowego posługiwania się nowym pieniądzem¹⁹. Należy pamiętać w przyszłości w Polsce, że skuteczna kampania informacyjna związana z pobytem w strefie euro nastąpi wówczas, gdy wszystkie grupy docelowe będą w nią zaangażowane i do nich skierowane będą wszelkie działania. Istotne wydaje się, aby dobrze zaplanować i wdrożyć internetowy kanał komunikacyjny – biorąc pod uwagę istniejące tendencje, wydaje się, że w miarę upływu czasu oraz rozwoju i upowszechniania technologii informatycznych taka forma będzie nabierała coraz większego znaczenia²⁰.

Bardzo ważną rolę w działaniach informacyjnych w omawianych krajach odgrywali tzw. multiplikatorzy (media, politycy, nauczyciele, uczniowie), ponieważ posiadali oni szczególne możliwości dotarcia do szerokiego grona odbiorców. W Polsce należy przygotować multiplikatorów stosunkowo wcześniej, by we właściwym czasie mogli oni przekazywać rzetelne informacje pozostałej części społeczeństwa jako podmioty obiektywne i cieszące się zaufaniem.

Ważną rolę w kampaniach informacyjnych omawianych państw przypisano przeprowadzaniu regularnych badań opinii publicznej w trakcie działań komunikacyjnych, których celem było zapewnienie osiągnięcia założeń kampanii. W przyszłości w Polsce warto będzie skorzystać z takiego doświadczenia – wykorzystywać wyniki badania opinii publicznej i dzięki nim usuwać nieprawidłowości i automatycznie uaktualniać strategię komunikacyjną do zmieniających się potrzeb.

3. Rozwiązania własne minimalizujące koszty wprowadzenia euro w Polsce

Autor uważa, że własne rozwiązania należy rozpocząć od wykorzystania doświadczeń innych państw²¹ – nieudane działania należy wyeliminować, a trafione skopionąć lub zmodyfikować, dostosowując do specyfiki własnego kraju²².

Zdaniem autora, szczególnie korzystnym rozwiązaniem dla polskich przedsiębiorstw byłoby pozyskanie środków na dostosowanie walutowe z budżetu UE (np. z funduszy strukturalnych lub z innej specjalnie stworzonej na ten cel pomocy finansowej). Taka sytuacja może nastąpić jedynie wtedy, gdy stosowni urzędnicy (np.

---

¹⁸ *Euro Introduction in Cyprus and Malta. Ex-Post Citizen Survey*, Eurobarometer, Gallup Organization, sondaż nr 222-223, data badania: luty, data publikacji: marzec 2008, s. 41-45.

¹⁹ M. Šuster, *Euro Information Campaign*, Conference on Euro Changeover Preparations "Euro Changeover – what should or shouldn't be done?", Warszawa 10-11 marca 2011, s. 6.

²⁰ Należy wykorzystać wszelkie możliwe portale społecznościowe typu Facebook.

²¹ Głównie krajów omawianych w artykule, ponieważ one jako ostatnie stały się członkami UGiW, przez co skutecznie wykorzystywały doświadczenia innych – złe praktyki zostały wyeliminowane, a dobre właściwie zastosowane, co przyniosło zamierzone efekty.

²² A. Charalambous, wyd. cyt., s. 6.

prezydent, premier, prezes NBP, europosłowie) postarają się o taką możliwość. Należałoby uświadomić mocodawcom unijnym, że znalezienie środków w budżecie wspólnotowym na ten cel jest zgodne z ideą UE, ponieważ dzięki takim działaniom przedsiębiorstwa UE (do których zaliczają się firmy polskie, czeskie i inne) będą bardziej konkurencyjne, co jest zgodne z założeniami UE, odnoszącymi się do unowocześniania i zwiększania konkurencyjności podmiotów unijnych. Ponadto dzięki zastosowaniu takiego rozwiązania skorzystałoby na tym całe polskie społeczeństwo, czego potwierdzeniem byłoby przychylnie nastawienie do wejścia Polski do UGiW – co również jest ideą i celem UE (docelowo euro mają przyjąć wszystkie państwa UE). Gdyby jednak (z różnych powodów) instytucje UE nie chciały pozytywnie odnieść się do takiego rozwiązania, to Polska powinna blokować wspólne, istotne inicjatywy UE, np. jak niegdyś ratyfikację Traktatu Lizbońskiego. Przyglądając się wcześniejszym wydarzeniom, można stwierdzić, że w trakcie ratyfikacji niektórych traktatów poszczególne kraje potrafiły wynegocjować dla siebie rozwiązania nawet sprzeczne z celami UE – na przykład Wielka Brytania i Dania w trakcie ratyfikacji Traktatu z Maastricht wynegocjowały możliwość wyboru (prawo *opt – out*) posługiwania się własną walutą, co jest sprzeczne z ideą UE. Tym bardziej Polska wraz z koalicją²³ powinna forsować propozycje korzystne dla nowych członków strefy euro.

W trakcie przygotowań do wejścia Polski do UGiW należy pamiętać o podpisaniu właściwych umów z instytucjami UE, aby jak największy ciężar finansowy na przeprowadzenie kampanii informacyjnej spoczywał na podmiotach zewnętrznych – należy argumentować to tym, że przedstawienie społeczeństwu polskiemu takiego obrazu z pewnością przyczyni się do zwiększenia poparcia dla tej idei, która jest przecież (i wciąż w chwili obecnej) jednym z priorytetów UE (docelowo wszystkie kraje powinny przyjąć euro w imię wzmocnienia integracji europejskiej poprzez wejście na wyższy poziom integracji ekonomicznej). Wydaje się, że instytucje unijne są zobowiązane do propagowania rozwiązań zwiększających konkurencyjność UE jako całości – a wspólny pieniądz jest istotnym elementem w tym zakresie (im więcej „zdrowych” państw wejdzie do UGiW, tym większą siłą będzie miało euro).

Kolejnym sposobem, ograniczającym koszty dla firm i obywateli, mógłby być udział w bezpłatnych szkoleniach związanych z upowszechnianiem wiedzy o zamianie waluty, przeprowadzanych przez różne instytucje i organizacje. Obecnie Narodowy Bank Polski finansuje studia podyplomowe „Mechanizmy funkcjonowania strefy euro”²⁴, realizowane w siedemnastu ośrodkach akademickich w całej Polsce – celem jest gruntowne przygotowanie liderów z różnych grup społecznych w zakresie wiedzy o zamianie waluty i konsekwencjach wejścia w przyszłości Polski do UGiW. W zamierzeniu banku centralnego absolwenci mają w przyszłości pełnić rolę multiplikatorów.

²³ Z państwami z derogacją.

²⁴ Ten projekt edukacji ekonomicznej NBP rozpoczął się w 2009 roku – obecnie realizowana jest czwarta edycja studiów.

Kolejnym rozwiązaniem mogłyby być ulgi podatkowe dla firm dostosowujących się do warunków panujących w strefie euro – sytuacja taka zachęciłaby poszczególne podmioty do wcześniejszego wdrożenia u siebie procesu eurotransformacji.

Ponadto na szczeblu regionalnym powinny powstawać inicjatywy wspierające przedsiębiorców przygotowujących się do strategicznej zmiany, jaką jest zamiana waluty w kraju – firmy takie powinny być wspomagane i promowane, jako podmioty dbające o swoją przyszłość, z wyprzedzeniem zwiększając swoją konkurencyjność (zachowaniem takim można pozyskać dodatkowych klientów i kooperantów z zagranicy).

Istotne wydaje się także, aby poszczególne firmy dopasowały termin wymiany przestarzałych systemów informatycznych do daty wprowadzenia euro w Polsce²⁵. Wówczas koszty poniesione na nowe platformy technologiczne (wymuszone przez dostosowanie się do nowej waluty) nie będą tak uciążliwe jak w momencie, kiedy wymianie podlegałby system (niedawno zainstalowany) wyłącznie z powodu rezygnacji ze złotego. Aby tak mogło się stać, potrzebne jest bieżące informowanie przedsiębiorców przez organy do tego powołane.

Przy wprowadzaniu euro w Polsce nie należy zapominać, że kampanię informacyjną, poza jednostkami centralnymi, powinny skutecznie przeprowadzać władze regionalne (choćbyby zaplanować, aby wzrosty cen, np. usług komunikacji miejskiej, nie zbiegły się w czasie z *€-day*²⁶) i różne stowarzyszenia.

Zarówno na szczeblu centralnym, regionalnym, jak i lokalnym należy podpisać i egzekwować szereg umów pomiędzy władzami a organizacjami przedsiębiorców, stowarzyszeniami ochrony konsumentów i innymi instytucjami – tylko kompleksowa realizacja procesu eurotransformacji przyniesie zamierzone korzyści z wejścia Polski do strefy euro i zminimalizuje koszty związane z tym wydarzeniem. W proces ten musi być zaangażowana jak największa część społeczeństwa, która zrozumie, że od ich nastawienia i działania zależy, czy Polska będzie z tego tytułu podawana w UE jako wzór do naśladowania – a to będzie oznaczało, że zaplanowano rozwiązania, które mogą zminimalizować lub wyeliminować koszty związane z wejściem Polski do UGiW, jak również niektóre koszty przekształcić w długookresowe korzyści.

4. Podsumowanie

Doświadczenie nabyte przez kraje UGiW pokazuje, że kluczowym elementem udanego procesu wprowadzenia euro jest pozytywne nastawienie obywateli, którzy powinni być w pełni poinformowani i świadomi konsekwencji zachodzących zmian.

²⁵ E. Bednarek-Sekunda, D. Witkowski, *Przygotowanie sektora przedsiębiorstw niefinansowych do wprowadzenia euro*, „Europracowania”, maj 2010, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Departament Polityki Finansowej, Analiz i Statystyki, Ministerstwo Finansów, s. 14.

²⁶ T. Ross, *Estonia – latest experiences*, Conference on Euro Changeover Preparations “Euro Changeover-what should or shouldn’t be done?”, Warszawa, 10-11 marca 2011, s. 26.

Głównym źródłem niechęci opinii publicznej do euro wydaje się obawa przed wzrostem cen, zatem kluczem do pozyskania zaufania społecznego dla procesu wprowadzenia euro jest wczesne zaplanowanie oraz skuteczne zarządzanie działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi mającymi na celu ograniczenie takiego ryzyka.

Istotne wydaje się odpowiednie zaprojektowanie systemu kontroli, który chroniłby polskie społeczeństwo przed nadużyciami ze strony nieuczciwych handlowców. Powinno być to jednym z priorytetów przyszłej kampanii informacyjnej w Polsce, przy zaangażowaniu jak największej liczby organizacji i instytucji.

Ważne wydaje się właściwe wykorzystanie trafnych rozwiązań innych państw UGiW oraz zaprojektowanie oraz wdrożenie sprawnych i skutecznych własnych działań na wielu płaszczyznach, aby żaden przedsiębiorca nie pozostał sam w związku z ponoszeniem kosztów dostosowania się do nowej sytuacji monetarnej w Polsce po wprowadzeniu euro – powinno to doprowadzić do zwiększenia konkurencyjności polskich firm.

Według autora hipotezę przyjętą na początku artykułu należy zweryfikować pozytywnie, do czego przyczynić się miały informacje i analizy zawarte we wcześniejszych rozdziałach opracowania.

Kierunkiem kolejnych badań może być analiza proponowanych przez poszczególne instytucje rozwiązań w zakresie minimalizacji kosztów wejścia Polski do strefy euro.

Literatura

- Bednarek-Sekunda E., Witkowski D., *Przygotowanie sektora przedsiębiorstw niefinansowych do wprowadzenia euro*, „Europracowania”, maj 2010, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Departament Polityki Finansowej, Analiz i Statystyki, Ministerstwo Finansów.
- Charalambous A., *Introduction of the Euro in Cyprus*, Conference on Euro Changeover Preparations “Euro Changeover – what should or shouldn’t be done?”, Warszawa 10-11 marca 2011.
- Ciszak T., Górka A., Jakubiec S., Siemaszko M., *Pierwsze doświadczenia Słowenii związane z zamiarą tolara na euro*, „Materiały i Studia” 2008, nr 224.
- Doświadczenia Estonii z procesu zamiany waluty krajowej na euro*, NBP, Warszawa 2011.
- Estonia’s National Changeover Plan*, Version no. 9, October 2010.
- Euro Changeover and Inflation in Cyprus and Malta*, Eurostat, kwiecień 2008.
- Euro Introduction in Cyprus and Malta. Ex-Post Citizen Survey*, Eurobarometer, Gallup Organization, sondaż nr 222-223, data badania: luty, data publikacji: marzec 2008.
- Final Masterplan for the euro changeover in Malta*, National Euro Changeover Committee, July 2007.
- Górka A., Siemaszko M., Szymczyk Ł., Wyganowska H., *Doświadczenia Cypru i Malty związane z zamiarą walut krajowych na euro*, Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej, Projekty badawcze część II, NBP, Warszawa 2009.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Jedenaste sprawozdanie w sprawie praktycznych przygotowań do rozszerzenia strefy euro*, Komisja Europejska, Bruksela dnia 12.11.2010, KOM (2010) 667 wersja ostateczna.

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Wprowadzenie euro w Estonii*, Komisja Europejska, Bruksela dnia 22.03.2011, KOM (2011) 140 wersja ostateczna.
- Masterplan for the Euro Changeover*, Bank of Slovenia and Government of the Republic of Slovenia, October 2006.
- National Changeover Plan from the pond to the euro*, Ministry of Finance, National Bank of Cyprus, 2007.
- National Euro Changeover Plan for the Slovak Republic*, National Bank of Slovakia, Ministry of Finance of the Slovak Republic, March 2007.
- Niewiadomski A., *Euro opanowało Słowację*, „Rzeczpospolita” z 2 stycznia 2009.
- Osińska J., *Ochrona konsumentów w procesie wprowadzania euro – wnioski dla Polski*, „Europracowania” 2011, nr 5/marzec, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Departament Polityki Finansowej, Analiz i Statystyki, Ministerstwo Finansów.
- Osińska J., *Strategia komunikacyjna w procesie wprowadzania euro – wnioski dla Polski*, „Europracowania”, październik 2009, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Departament Polityki Finansowej, Analiz i Statystyki, Ministerstwo Finansów.
- Ross T., *Estonia – latest experiences*, Conference on Euro Changeover Preparations “Euro Changeover-what should or shouldn’t be done?”, Warszawa 10-11 marca 2011.
- Sliżik A., *Cash changeover in Slovakia*, Conference on Euro Changeover Preparations “Euro Changeover – what should or shouldn’t be done?”, Warszawa 10-11 marca 2011.
- Šuster M., *Euro Information Campaign*, Conference on Euro Changeover Preparations “Euro Changeover – what should or shouldn’t be done?”, Warszawa 10-11 marca 2011.
- Szeląg K., *Doświadczenia nowych państw członkowskich UE w zakresie praktycznych przygotowań do wprowadzenia euro do obiegu – wnioski dla Polski*, Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej, Projekty badawcze część VI, NBP, Warszawa 2009.
- Zahra J.F.X., *The Introduction of the Euro and Consumer Protection: The Maltese Case-study*, “Euro Changeover-what should or shouldn’t be done?”, Conference on Euro Changeover Preparations”, Warszawa 10-11 marca 2011.
- Zespół Roboczy ds. Ochrony Konsumentów, *Analizy działań podjętych w innych państwach w związku z przyjęciem euro w zakresie: nieuczciwych praktyk cenowych, podwójnej ekspozycji cen, opracowania zasad monitorowania cen*, „Europracowania” 2011, nr 8/lipiec, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Ministerstwo Finansów.
- Zespół Roboczy ds. Strategii Komunikacyjnej, *Analiza strategii komunikacyjnych i przeprowadzonych na ich podstawie kampanii informacyjnych w państwach strefy euro*, „Europracowania” 2011, nr 7/czerwiec, Biuro pełnomocnika rządu ds. wprowadzenia euro przez Rzeczpospolitą Polską, Ministerstwo Finansów.

MINIMIZING THE COSTS OF INTRODUCTION OF EURO IN POLAND – EXPERIENCE OF COUNTRIES ENTERING THE EUROPEAN UNION IN 2004 AND OWN SOLUTIONS

Summary: The established knowledge about European Monetary Union (EMU) should foster the objective identification of the real challenges related to the functioning of the euro zone, as well as preparing the country for converting its currency. The care to design and

manage the process of conversion of money will influence the ability to benefit from the participation in this area and to minimize the occurrence of burdensome costs associated with this event. The experience gained by the euro-zone countries shows that a key element of a successful process of introducing euro is the positive attitude of citizens who should be fully informed and aware of the consequences of change. The main source of public resentment against the euro seems to be the fear of rising prices — so the key to raising public confidence in the process of introducing euro is early planning and effective management of information and educational activities aimed at reducing this risk. It is necessary to note that the accuracy, completeness and fairness in the transfer of information will help to protect both consumers and entrepreneurs.

Keywords: euro, costs, experience, solutions.